

Orozbay Köçkönov

(1941 - 1993)

Şair Orozbay Köçkönov 15 ekim 1941 yılında Oş bölgesinin Cañı - Col ilçesine bağlı Kalinin köyünde doğdu. 1958 yılında Ak - Su ortaokulunu bitirdikten sonra KDÜ Filoloji Fakültesini gazetecilik bölümüne girdi. 1966 yılında mezun oldu. Doğup büyüdüğü köyde çiftçilikle uğraştı. 1966 yılında ilçe gazetesi olan "Leninci" de işe girdi. 1968-69 yılları Oş bölge radyo televizyonunun muhabirliğini yaptı. 1969 yılında "Öğretmenler gazetesinde" bölüm müdürlüğü, 1980 de "Mektep" yayınevinde redaktörlük, redaksiyon müdürlüğü gibi görevlerde bulundu. 1988 yılında "Adabiyat" yayınevinde folklor ve şiir bölümüne müdür olarak atandı.

O. Köçkönov'un eserleri 1968 yılından bu yana yayımlanmaktadır. İlk şiir kitabı "Yalnız kavak" adıyla 1975 yılında basıldı. Ayrıca "Öncü bozkır" adlı destanın da yazarıdır. Şairin bazı şiirleri Rusçaya çevrilmiştir. 1986 yılında Kırgız Yazarlar Birliği üyesi olmuştur. Şairin aşağıdaki eserleri mevcuttur.

Yalnız kavak. Şiirler. F. Kırgızistan, 1975.

Aydınlık dünya. Şiirler ve manzumeler. F. Mektep, 1977.

Öncü bozkır. Destan. F. Mektep, 1981.

Maya. Şiirler ve manzume. F. Kırgızistan, 1982.

Sıcak yaz günleri. Şiirler ve manzumeler. F. Kırgızistan, 1987.

Şiirler

MEKENİM

Mekelim!
Sen çaşadıñ.
Men çaşadım.
A mına,
Keldi zaman,
Keldi atagıñ.
Carıktın ıldamdığın
Tokup mingen
Şarıña
Bilbeym kanday carmaşamın?

Mekelim!
Sen - batperek.
Men - batperek.
Kakkıça kaşıbzıdı
Kün bat kelet.
Sen için külüp öttü -
Arzan ömür.
Sen için - san tolgotup
Iylaş kerek.

Mekelim!
Sen - selkinçek.
Men - selkinçek.
Mezgildin şamalı üylöyt
Biz celpinsek.
Sen bizge
Tügönbögön bir comoksuñ.
Küüñdü - küülöp bilsek
Sözüñdü - süylöp bilsek.

YURDUM

Yurdum!
Sen yaşadın.
Ben yaşadım.
İşte,
Geldi zaman,
Geldi şanın.
Aydınlığın hızını
Koşup binen
Akıntısına
Bilmem nasıl yapışırım?

Yurdum!
Sen uçurtma,
Ben uçurtma.
Kıpırdatıncaya kadar kaşımızı
Gün çabucak gelir.
Senin için gülererek geçti,
Ucuz ömür.
Senin için düşünerek
Ağlamak gerek.

Yurdum!
Sen salıncak,
Ben salıncak.
Zamanın rüzgarı üfler,
Biz silkinirsek.
Sen bize
Bitmeyen bir masalsın.
Şarkını söyleyebilsek,
Sözünü söyleyebilsek.

BALA

Tuuldu bir kızıl et,
Uyugan kamır bolup.
Birigip san muundan
Arañ can tamır bolup.

Bittenip aydan -ayga,
Köz açtı Kün astına.
Sıykurduu elesterin,
Talpındı bardığına.

Düynönün ukmuştarin,
Karmalap körüş üçün:
Cılanday soylop kördü,
Tört buttap coylop kördü.

Ceridi ene sütün.
Ceridi ak beşikti.
Ceridi kaz turganın,
Tam - tuñdap basıp ketti.

Cıgılıp bilip aldı -
Cerdin da katuulugun.
Cep körüp bilip aldı,
Tattuunun - tattuulugun,
Açuunun - açuulugun.

Sırların tirüülükün,
Köp surap enesinen :
Isıktın - ısıktığın,
Muzdaktın - muzdaktığın,
Ötkördü denesinen.

Sezildi aga kaştar,
Çeçilbes tüyün bolup.
Köründü cañırgan ay
Büdömük suroo bolup.
Al tügül üy içi da,
Tekenin müyüzü da,
Tondordun cakası da,
Attardın takası da.

Al tuydu : bu tirüülük -
Turaarın tabışmaktan,
Cana da candırmaktan.
Çeçüünü al oylođu,
Baardığın kaltırbastan.

Şarına bul ömürdün,
Kelgen can şamal aydap.
Mekendin ıyık otun,
Tepsedi cılañaylak.

ÇOCUK

Doğdu bir kızıl et,
Yoğrulmuş hamur olup.
Birleşip sayısız mafsaldan
Güçlülükle can damar olup.

Büyür aydan aya,
Gözlerini açtı güneşin altına.
Gizemli hayallerin,
Çırpındı hepsine.

Dünyanın acayıpliklerini,
Tutmak ve bakmak için;
Yılan gibi süründü,
Dört ayakla emekledi.

Yerdi ana sütünü.
Yerdi ak beşığı.
Yerdi ayağa kalkışını,
Zar zor yürüyüp gitti.

Düşünce anladı,
Yerin sertliğini.
Yedikten sonra anladı,
Tatlının tatlılığını,
Acının acılığını.

Sırlarını hayatın,
Çok sordu annesinden;
Sıcaklığın sıcaklığını,
Soğukluğun soğukluğunu
Geçirdi bedeninden.

Sezildi on kaşlar,
Çözülmez düğüm olup.
Göründü yenilenen ay,
Cevapsız soru olup.
Sadece bunlar değil ev içi de,
Tekenin boynuzu da,
Atların nalı da.

O anladı; bu hayatın
Bulmacadan ibaret olduğunu,
Ve de tekerlemeden.
Çözmeyi düşündü o,
Hepsini bırakmadan.

Akımına bu ömrün,
Rüzgar sürükleyip getirmişti.
Yurdun kutsal ateşini,
Bastı yalınayak.

SEN EKÖÖBÜZ

Sen eköobüz tokulabız ömürgö
Bir kilemdin eriş-arkak cibindey.
Tee aldidan ümüt bizge köz ımdayt,
Bir çılımdın öçpöy kalgan tübündöy.

Sen eköobüz col uloogo kelgenbiz,
Üyrün tappas azoo bolup çıñırıp.
Aytıp kalar, cazıp kalar söz turat.
Ata Curttun ısıgına cılınıp.

Sen eköobüz kün körüügö kelgenbiz
Birde turup,
Birde kayra cıgılıp.
Külüp kalar, ırdap kalar
Ün turat
Ata Curttun baktısına sıyınıp.

APAM CANA ALA DÖBÖT

I
Çaştıkta düynönü ar kim çala köröt.
Anda biz eles albas bala belek.
Apamdın aytuusunda...
Sıykırı bar
Közü açık ele bizdin ala döböt.

Ömürdö adam casar amanat köp,
Antse da, apam salıp alamat kep.
Aytçu ele "Caman-cakşı ayal sını
Eşikte catkan itten baalanat" - dep.

Ce anı küçügünön bakkandanbı,
Boor et balasınday esepçeçü.
""İrısıkı it menen bir üygö konup,
ırısıkı it menen bir ketet" - deçü.

Anan da... "Kanday kırsık kablarnı,
A itter aldın-ala bilet" - deçü.
"Asmanga ünü cetip ulup-ufışup,
sen menen catndaşça küyöt" - deçü.

Kaçankı bir kıynalıp törgönün,
It köp ulup, soguşka el cönögönün.
Cer tititöo kezinde aman kalgan
Maktanç kelçü ittin bir körgönün.

Kuydurup ısıq süttün üstün kalpıp,
Ar dayım al cönündö çoñ söz aytıp,
Bir ıyık paygambarday sıylayt ele
It menen bul düynögö tölgö tartıp.

Aynıbay adamdık ak peşi menen
Ar işti çenep-bıçıp özü menen.
Apam ma karagansıp tuyulçu ele
Turmuşka ittin gana közü menen.
<...>

SEN İKİMİZ

Sen ikimiz dokunuruz ömre,
Bir kilimi oluşturan ipi gibi.
Ta ilerden ümit bize göz kırpar,
Bir sigaranın sönmeden kalan dibi gibi.

Sen ikimiz yola devam etmeye geldik
Eşini bulamayan şaşkın gibi bağırıp.
Söylenecek, yazılacak söz var.
Ata yurdun sıcağına ısınıp.

Sen ikimiz gün görmeye geldik
Beraber kalkıp,
Beraber düşerek.
Gülünecek, şarkı söyleyecek
Ses var
Ata yurdun bahtına sığınıp.

ANNEM VE ALA KÖPEK

I

Gençlikte dünyayı herkes yarım yamalak görür.
O zaman biz söz dinlemez çocuk muyduk.
Annemin söylediğine göre...
Sihri var
Büyücü idi bizim ala köpek.

Hayatta insanın yapacağı emanet çok,
Yine de, annem söyler alamet laf.
Söylerdı "iyi, kötü kadın değerlendirmesi,
Eşikte beslediği köpekten fark edilir".

Yoksa onu küçüğünden beri beslediğinden mi,
Kendine yakın yavrusu gibi görürdü.
"Rızık köpek ile bir eve konar,
Rızık köpekle beraber gider" derdi.

Sonra da... "Nasıl bir felaketin geleceğini,
İtler önceden bilir" derdi.
"Gökyüzüne sesi ulaşır uluyarak,
Seninle akraba gibi yanar" derdi.

Çok eski bir zamanda acı çekip doğurduğunu,
İt çok havlayıp, savaşa halkın gittiğini.
Deprem zamanında sağ kalan
Övülürdü itin uyanıklığı.

Doldurup sıcak süttün üzerini alıp,
Her zaman onun hakkında büyük sözler söyleyip.
Bir kutsal peygamber gibi sayardı
İt ile bu dünyanın falına bakıp.

Dönmeden insanlık duygusu ile,
Her işi ölçüp biçerdi kendisiyle.
Annem de bakarmış gibi görünürdü
Hayata itin gözü ile.
<...>